

Praworządność: Komisja wszczyna przeciwko Polsce postępowanie w sprawie uchybienia w związku z naruszeniami prawa UE przez Trybunał Konstytucyjny

Bruksela, 22 grudnia 2021 r.

Komisja Europejska podjęła dziś decyzję o wszczęciu [postępowania w sprawie uchybienia](#) przeciwko Polsce ze względu na **poważne zastrzeżenia dotyczące polskiego Trybunału Konstytucyjnego i jego niedawnego orzecznictwa**. Trybunał Konstytucyjny w swoich wyrokach z 14 lipca 2021 r. i 7 października 2021 r. uznał postanowienia traktatów UE za niezgodne z Konstytucją RP, wyraźnie kwestionując zasadę pierwszeństwa prawa UE. Polska ma dwa miesiące na udzielenie odpowiedzi na wezwanie do usunięcia uchybienia.

Komisja uważa, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego **naruszają ogólne zasady autonomii, pierwszeństwa, skuteczności i jednolitego stosowania prawa Unii oraz zasadę wiążącego skutku wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej**. W szczególności w swoim lipcowym wyroku Trybunał Konstytucyjny zanegował wiążący skutek wszelkich postanowień dotyczących środków tymczasowych wydanych przez Trybunał Sprawiedliwości na podstawie art. 279 TFUE w celu zagwarantowania skutecznej kontroli sądowej przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony na mocy ustawy. W swoim październikowym wyroku Trybunał Konstytucyjny naruszył również swoje obowiązki wynikające z prawa UE, uznając za niezgodną z Konstytucją – a tym samym pozbawioną skuteczności w polskim porządku prawnym – wykładnię art. 19 ust. 1 TUE dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości, zgodnie z którą sądy krajowe mogą dokonywać kontroli legalności procedury powołania sędziego oraz wypowiadać się na temat ewentualnej wadliwości procesu powołania w celu sprawdzenia, czy sędzia lub sąd, w którym ten sędzia orzeka, spełnia wymogi art. 19 ust. 1 TUE.

Ponadto Komisja uważa, że wyroki te **naruszają art. 19 ust. 1 TUE, który gwarantuje prawo do skutecznej ochrony sądowej**, poddając go nadmiernie zawężającej wykładni. Jednostki uczestniczące w postępowaniach przed polskimi sądami zostały tym samym pozbawione pełnych gwarancji przewidzianych w tym artykule.

Ponadto Komisja ma **poważne wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności Trybunału Konstytucyjnego** i uważa, że **nie stanowi on już niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, jak przewiduje wymóg zawarty w art. 19 ust. 1 TUE**. Jak podkreśliła Komisja w swoim uzasadnionym wniosku z 2017 r. zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE oraz jak stwierdził Europejski Trybunał Praw Człowieka w swoim wyroku z 7 maja 2021 r., proces powołania trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r. nastąpił z naruszeniem podstawowych norm stanowiących integralną część ustroju i funkcjonowania systemu kontroli konstytucyjności w Polsce. Waga tego naruszenia wzbudza w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności sędziów wybranych w ten sposób. Świadczą o tym również inne nieprawidłowości i braki, takie jak wybór Prezesa i Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego, które budzą poważne zastrzeżenia dotyczące bezstronności sędziów Trybunału rozpatrujących poszczególne sprawy. Trybunał Konstytucyjny ma orzekać w kwestiach związanych ze stosowaniem lub wykładnią prawa UE, Komisja uważa jednak, że nie może on już zapewnić skutecznej ochrony sądowej jako niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, jak przewiduje wymóg zawarty w art. 19 ust. 1 TUE, w dziedzinach objętych prawem Unii.

Kontekst

Praworządność jest jedną z podstawowych wartości Unii Europejskiej. Jest ona zapisana w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Jest także niezbędna do ogólnego funkcjonowania UE, np. w odniesieniu do rynku wewnętrznego, współpracy w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz zapewnienia, aby sędziowie w poszczególnych państwach, którzy są także „sędziami UE”, wypełniali swoje zadania w zakresie stosowania prawa Unii i aby mogli odpowiednio kontaktować się z Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). Komisja Europejska wraz z innymi instytucjami i państwami członkowskimi jest odpowiedzialna na mocy Traktatów za zagwarantowanie praworządności jako podstawowej wartości Unii i za zapewnienie poszanowania prawa, wartości i

zasad UE.

[20 grudnia 2017 r.](#) Komisja po raz pierwszy uruchomiła [procedurę przewidzianą w art. 7 ust. 1 TUE](#) w odniesieniu do Polski. Korzystając z narzędzi, którymi dysponuje jako strażniczka traktatów, Komisja niejednokrotnie odnosiła się też do kwestii praworządności w Polsce w drodze postępowań w sprawie uchybienia na podstawie art. 258 TFUE.

[3 kwietnia 2019 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, ponieważ nowy system środków dyscyplinarnych dla sędziów podważa niezawisłość sędziów w Polsce i nie zapewnia koniecznych gwarancji chroniących sędziów przed kontrolą polityczną, jak wymaga tego Trybunał Sprawiedliwości UE. 15 lipca 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości orzekł w wyroku w sprawie C-791/19, że system środków dyscyplinarnych dla sędziów w Polsce nie jest zgodny z prawem UE. Trybunał podtrzymał wszystkie argumenty Komisji. Polski system środków dyscyplinarnych podważa niezawisłość sędziów w Polsce i nie zapewnia niezbędnych gwarancji ochrony sędziów przed kontrolą polityczną. W szczególności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, której przyznano kompetencje do rozpatrywania spraw dyscyplinarnych dotyczących sędziów, nie można uznać za niezawisły i bezstronny sąd, jak wymaga tego art. 19 ust. 1 TUE.

[29 kwietnia 2020 r.](#) Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. zmieniającą szereg aktów ustawodawczych regulujących funkcjonowanie systemu wymiaru sprawiedliwości w Polsce. 31 marca 2021 r. Komisja podjęła decyzję o skierowaniu do Trybunału Sprawiedliwości sprawy przeciwko Polsce i zwróciła się o zastosowanie środków tymczasowych (C-204/21). 14 lipca 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości nałożył na Polskę środki tymczasowe, uwzględniając wniosek Komisji we wszystkich przedmiotowych kwestiach. Trybunał nakazał Polsce w szczególności:

- zawieszenie przepisów, na podstawie których Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego może orzekać w sprawie wniosków o uchylenie immunitetu sędziowskiego, jak również w sprawach dotyczących zatrudnienia, zabezpieczenia społecznego i przechodzenia sędziów Sądu Najwyższego w stan spoczynku,
- zawieszenie skutków już wydanych uchwał Izby Dyscyplinarnej o zniesieniu immunitetu sędziowskiego oraz
- zawieszenie stosowania przepisów uniemożliwiających polskim sędziom bezpośrednio stosowanie przepisów prawa UE służących ochronie niezależności sądów i kierowanie w takich kwestiach pytań w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości.

Jeżeli chodzi o wyżej wymienione wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 14 i 15 lipca 2021 r., Komisja uważa, że Polska nie wprowadziła środków niezbędnych do ich pełnego wdrożenia. W związku z tym w dniu 7 września 2021 r. Komisja przyjęła dwie decyzje.

Po pierwsze, Komisja postanowiła zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości o nałożenie na Polskę kar pieniężnych w celu zapewnienia wykonania postanowienia Trybunału w sprawie środków tymczasowych, które zostało wydane na podst. art. 279 TFUE (postanowienie z 14 lipca 2021 r.). 27 października 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości nałożył na Polskę karę w wysokości 1 mln euro dziennie, która będzie obowiązywać, dopóki Polska nie wdroży w pełni środków tymczasowych z 14 lipca 2021 r.

Po drugie, Komisja podjęła również decyzję o skierowaniu do Polski wezwania do usunięcia uchybienia na mocy art. 260 ust. 2 TFUE w związku z niezastosowaniem środków niezbędnych do pełnego wykonania wyroku Trybunału Sprawiedliwości (z 15 lipca 2021 r.), w którym uznano, że polskie przepisy dotyczące systemu środków dyscyplinarnych stosowanych wobec sędziów są niezgodne z prawem UE. Władze polskie udzieliły odpowiedzi pismem z 8 listopada 2021 r. Obecnie odpowiedź ta poddawana jest szczegółowej analizie, aby zdecydować o kolejnych krokach.

Dodatkowe informacje

[Komunikat prasowy – Komisja zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości o nałożenie na Polskę kar pieniężnych w związku z działalnością Izby Dyscyplinarnej](#)

[Ramy na rzecz praworządności](#)

[Postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego](#)

[Baza danych dotyczących naruszeń prawa UE](#)

Kontakty z mediami:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)

[Jördis FERROLI](#) (+32 2 299 27 29)

Zapytania od obywateli: Serwis [Europe Direct](#) – tel. [[00 800 67 89 10 11](#)] lub [e-mail](#)